

EURONATUR

KORA

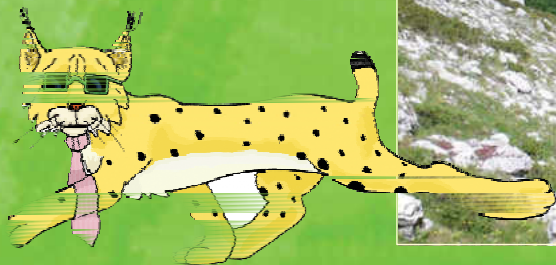

MAVA
FONDATION POUR LA NATURE

Состанок на партнерите од проектите за заштита на балканскиот рис

Во периодот 20-23 јуни 2011 година во с. Стење, Преспа се одржа работен состанок во рамките на проектите "Програма за закрепнување на балканскиот рис 2" и "Статус, екологија и окупираност на територијата на критично загрозениот балкански рис во Македонија и Албанија". На состанокот присуствуваа претставници од сите партнерски организации вклучени во имплементирањето на проектите, и тоа: МЕД-Македонија, ППНЕА-Албанија, ЕУРОНАТУР-Германија и КОРА - Швајцарија. На оваа средба беа презентирани и разгледани досегашните реализирани активности и достигнувањата во рамките на проектите, а воедно се направи и детално планирање на активностите и задачите кои треба да се исполнат во наредното шестомесечје. По завршувањето на состанокот беше организирана еднодневна екскурзија до планината Галичица.

Филмот за Марко одложен!

Снимен е првиот професионален документарен филм за заштита на критично загрозениот балкански рис во Македонија. Снимањето траеше 2 сезони – пролет 2010, и зима 2011 година. Филмот го снимиа експерти од Германија за телевизијата МДР во соработка со европскиот културен канал ARTE. Премиерното прикажување на филмот коешто беше најавено за октомври/ноември 2011 година за жал се одложи за 20 и 21 февруари 2012 година. До тогаш, се надеваме дека ќе имаме готови копии од филмот за потреби на Друштвото.

- Јавен ликовен конкурс на тема: **БИОЛОШКА РАЗНОВИДНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА**
- Завршна средба на учесниците на проектот **МАК-НЕН**
- Македонско еколошко друштво - учесник на **ИНТЕКОП 2013**
- МЕД домаќин на три теренски обуки за партнерски организации од Албанија, Косово и Хрватска
- Трагичен крај за младиот египетски мршојадец од Мариово
- Проект - Проценка на заканиите за зачувување на птиците во две подрачја значајни за птици во Македонија
- Истражувачка акција на Истражувачкото друштво за студенти биолози "Караџица 2011"
- Состанок на партнерите од проектите за заштита на балканскиот рис
- Филмот за Марко одложен!

Јавен ликовен конкурс на тема: БИОЛОШКА РАЗНОВИДНОСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

► Стотина ликовни творби од повеќе учесници од 45 основни училишта од Македонија, пристигнаа на конкурсот кој Детскиот ликовен центар и Македонското еколошко друштво го организираа во мај 2011 година.

Темата на ликовниот конкурс беше „Биолошката разновидност во Република Македонија“, избрана по повод деценијата на биолошката разновидност прогласена од Обединетите Нации.

Право на учество имаа сите ученици од Македонија на возраст од 10 до 14 години кои за време на наставата по предметот ликовно образование, изработија уметнички творби во различни техники како цртање, графика, керамика и комбинирани техники со глина, метал, дрво, стакло, текстил и хартија.

Преку темата на изложбата, учесниците успеаја да го прикажат целокупниот разновиден жив свет, растенијата, животните, живеалиштата и екосистемите кои ја сочинуваат биолошката разновидност во Република Македонија.

Доделувањето на наградите и признаниците за

учество се одржа на 27 мај 2011 година, во Галерија изложбениот простор на Детскиот ликовен центар, во зградата на Кинотека на Македонија (Детска библиотека „Другарче“).

Десетте првонаградени ученици се:

- **Бељмише Бељурски**, 7 одд. (13 год.)
ОУ „Тодор Јанев“ – Чашка
- **Алмина Лекпек**, 5 одд. (10 год.)
ОУ „Рајко Жинзифов“ – с. Д. Оризари, Велес
- **Ана Марија Симоноска**, 8 одд. (14 год.)
ОУ „Кочо Рацин“ – Охрид
- **Ангела Николска**, 7 одд. (13 год.)
ОУ „Кочо Рацин“ – Охрид
- **Емилија Јовческа**, 5 одд (11 год.)
ОУ „Јосип Броз Тито“ – Струга
- **Моника Николовска**, 6 одд. (12 год.)
ОУ „Браќа Миладиновци“ – Скопје
- **Ангела Кралевска**, 6 одд. (12 год.)
ОУ „Тихомир Милошевски“ – Скопје
- **Анастасија Јовческа**, 8 одд. (14 год.)
ОУ „Горче Петров“ – Скопје
- **Ања Поповиќ**, 8 одд. (14 год.)
ОУ „Мирче Ацев“ – Скопје
- **Теодора Трајковска**, 8 одд. (14 год.)
ОУ „Мирче Ацев“ – Скопје

Изложбата ќе биде повторно поставена за посета на сите заинтересирани, на истата локација во текот на декември 2011 година.

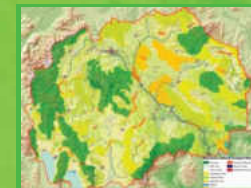

Завршна средба на учесниците на проектот МАК-НЕН

► МЕД во соработка со Министерството за животна средина и просторно планирање на Република Македонија и Европскиот центар за заштита на природата од Холандија, организираше завршна презентација на проектот за развој на национална еколошка мрежа во Република Македонија (МАК-НЕН). Настанот беше одржан на 22 јуни 2011 година во ресторанот Ореов Лад, Скопје.

На настанот беа поканети и учествуваа голем број претставници од сите засегнати страни: министерства, јавни претпријатија, научни установи, субјекти за управување со заштитените подрачја, невладини организации и бизнис сектор од државата со кои беа споделени сите достигнувања во рамките на МАК-НЕН проектот и беше продикутирано за идните предизвици и насоки за имплементирање на националната еколошка мрежа.

Македонско еколошко друштво – учесник на ИНТЕКОЛ 2013

► МЕД како академски спонзор со свое претставување ќе учествува на светски познатиот конгрес ИНТЕКОЛ кој ќе се одржи во Лондон од 18-23 август 2013 година. Конгресот ќе претставува централен настан во рамките на Фестивалот што Британското еколошко друштво (БЕС) ќе го организира по повод прославувањето на постоењето на еколошката наука како и стогодишнината од своето постоење.

Овој настан ќе се одвива под мотото: "Екологија: следните 100 години!". Претставува еден од главните меѓународни еколошки конгреси, и е единствениот по ред еколошки конгрес ИНТЕКОЛ. "Унапредувањето на екологијата" е главната тема на конгресот и воедно ја одразува амбицијата на оваа организација да ја претстави екологијата на светско ниво и навистина ја придвижува науката напред.

БЕС (www.britishecologicalsociety.org) интензивно работи на подготовките на овој настан, настојувајќи да подготви возбудливи, важни и особено иновативни презентации, да обезбеди многу забава и можности да запознавање нови луѓе и нови перспективи.

Научната програма ќе биде подготвена на многу високо професионално и стручно ниво од областа на екологијата. Особено важни за овој конгрес ќе бидат предлозите кои ќе бидат фокусирани на идните

насоки на дејствување во сферата на екологијата. Со програмата се предвидени пленарни предавања на 10 светски познати предавачи, главни воведни предавања, работилници, сесии со поднесени апстракт и проширени постер сесии. Вклучувањето на учесниците ќе биде можно и преку работилници или апстракти, учество или вирежување. Повикот за симпозиумот е отворен од мај 2011 година. Повеќе информации околу поднесувањето пријави за учество ќе најдете во второто известување за ИНТЕКОЛ 2013 (www.intecol2013.org).

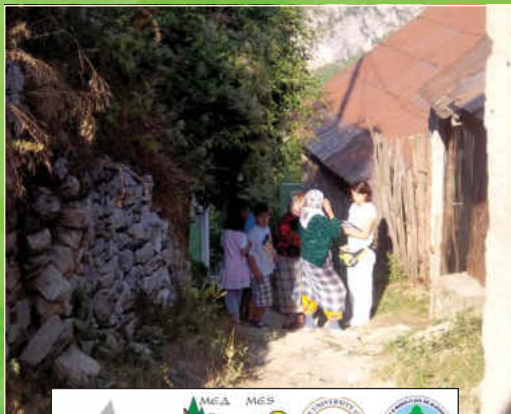

МЕД - домаќин на три теренски обуки за партнерски организации од Албанија, Косово и Хрватска

▶ Претставници од невладината организација за заштита на животната средина во Албанија (PPNEA), од Американскиот Универзитет од Косово (AUK), како и од Факултетот за Ветеринарна медицина од Загреб, во периодот јули и август 2011 година, беа дел од обуките наменети за правилно спроведување анкети со локално население коишто МЕД ги организираше во Македонија. Обуките се дел од активностите на проектот „Улогата на природните ресурси во одржливото рурално живеење во Западен Балкан. Распределба и состојба на недостатоците и придобивките“ којшто Македонското еколошко друштво заедно со Норвешкиот институт за истражување на природата (NINA), како и со претходно споменатите партнерски организации започна да го спроведува оваа година. Тимовите од Албанија и Косово учествуваа во теренските истражувања во селата Калиште, Ломница и Шилковица, каде спроведоа анкети со локално население, додека тимот од Хрватска беше дел од теренските истражувања во селото Велебрдо во Националниот парк „Маврово“. Учесниците веднаш по завршувањето на теренските обуки отпочнаа со спроведување на анкети и во своите држави. До крајот на октомври ќе заврши првата фаза од теренските истражувања предвидени за оваа година, дотогаш се очекува да бидат спроведени над 1000 анкети во дел од планинските села во Западен Балкан. Во Македонија ќе бидат спроведени 300 анкети во 10 села во мавровскиот и шарпланинскиот регион. Анкетите треба да покажат колку локалното население се занимава со одгледување стока, со лов и риболов, собирање лековити растенија, чаеви, печурки, како и собирање и сечење дрва за огрев. Анализата на податоците пак, треба да покаже дали населението има економска корист од користењето природни ресурси како и дали тие се користат на одржлив начин.

тражувања предвидени за оваа година, дотогаш се очекува да бидат спроведени над 1000 анкети во дел од планинските села во Западен Балкан. Во Македонија ќе бидат спроведени 300 анкети во 10 села во мавровскиот и шарпланинскиот регион. Анкетите треба да покажат колку локалното население се занимава со одгледување стока, со лов и риболов, собирање лековити растенија, чаеви, печурки, како и собирање и сечење дрва за огрев. Анализата на податоците пак, треба да покаже дали населението има економска корист од користењето природни ресурси како и дали тие се користат на одржлив начин.

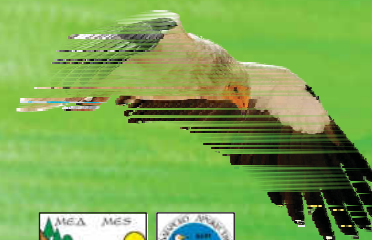
▶ Покрај редовните активности за истражување, мониторинг и заштита на египетските мршојадци, во гнездовата сезона 2011, МЕД и Бугарското друштво за заштита на птиците поставија сателитски (GPS) предавател на една млада птица од Мариово со цел за следење на неговата миграција. Младото, постаро од двете пилиња во гнездото, го направи првиот лет на 10ти август. Еден месец подоцна го започна своето патување на југ, минувајќи 220 километри веќе во првиот ден, и доаѓајќи до североисточниот дел на Халкидики, во Грција. По една седмица мината на краците на Халкидики (вклучувајќи и две ноќи минати на највисокиот врв на Света Гора), младата птица продолжи кон југозапад, прелетувајќи преку 280 километри и минувајќи ја нокта во планинско подрачје 40 километри јужно од градот Патра. Следниот ден беше критичен: уште пред 6 часот утрото, мршојадецот го продолжи патувањето на југ, прелетувајќи уште 120 километри над копно (од што дел над Пелопонез) и доаѓајќи над Средоземното Море. Следните добиени координати беа во 16 часот, 120 километри западно од Крит, а во 21 часот, 75 километри северно од брегот на Либија. До тој ден, младиот мршојадец веќе прелетал 485 километри за 16 часа, летајќи со просечна брзина од 30 km/h. Во следните 32 часа предавателот испрати координати од уште четири локации, сите на неколку километри една од друга, повторно од Средоземното Море, по што престана да работи. Најблиското копно беше на 61 километар од последните координати. Иако резултатите укажуваат на трагичен крај во водите на Медитеранот, се уште имаме надеж дека младата птица успеала да спета на некој брод покрај брегот на Либија, и можеби била заробена. Во таков случај, очекуваме да добиеме екакви информации за птицата, бидејќи на предавателот се испишани контакт информации на Бугарското друштво за заштита на птиците, кое ја обезбеди скапата опрема во вредност од околу 4000 евра. Иако оваа година започна лошо за египетските мршојадци (три птици беа отруени на почетокот на април на висорамнината Витачево кај Кавадарци, за среќа едната птица која остана сама по инцидентот набрзо најде нов партнер), гнездовиот успех беше одличен, најдобар од кога се започнати истражувањата, со просечни 1,4 млади по успешна двојка, или вкупно 23 одгледани млади, од кои 11 беа прстенувани. Оваа година по прв пат набљудувавме и една птица која како млада беше прстенувана во 2007 година, како и неколку други млади птици, што ни дава надеж за иднината на овој вид во Македонија.

Трагичен крај за младиот египетски мршојадец од Мариово?

трагичен крај во водите на Медитеранот, се уште имаме надеж дека младата птица успеала да спета на некој брод покрај брегот на Либија, и можеби била заробена. Во таков случај, очекуваме да добиеме екакви информации за птицата, бидејќи на предавателот се испишани контакт информации на Бугарското друштво за заштита на птиците, кое ја обезбеди скапата опрема во вредност од околу 4000 евра. Иако оваа година започна лошо за египетските мршојадци (три птици беа отруени на почетокот на април на висорамнината Витачево кај Кавадарци, за среќа едната птица која остана сама по инцидентот набрзо најде нов партнер), гнездовиот успех беше одличен, најдобар од кога се започнати истражувањата, со просечни 1,4 млади по успешна двојка, или вкупно 23 одгледани млади, од кои 11 беа прстенувани. Оваа година по прв пат набљудувавме и една птица која како млада беше прстенувана во 2007 година, како и неколку други млади птици, што ни дава надеж за иднината на овој вид во Македонија.

Проект: Процена на заканите за зачувување на птиците во две подрачја значајни за птици во Македонија

► Официјалниот почеток на програмата за лидери во зачувување и заштита на природата и биолошката разновидност (Conservation Leadership Programme), започна во јули 2011 година и беше одбележан со реализирање тренинг работилница за управување со проекти од оваа област. Како резултат на одобриениот грант за овој проект, прв пат во 25-годишната историја на спроведување на програмата учествуваше и Македонија. На оваа работилница учествуваа 36 учесници од вкупно 26 земји од светот, коишто беа добитници на грантови од последниот повик на оваа програма. Работилницата се одржа во периодот од 17 јуни до 02 јули 2011 година, во истражувачкиот центар на Институтот за биологија и географија (дел од Универзитетот во Калгари) провинција Кананаскис, Алберта, Канада. Тренинг работилницата се состоеше од неколку модули – раководење на проекти, раководење и методи за обезбедување финансиски средства, развој на способности за информирање, комуникација и соработка со медиуми и општествени/политички чинители, методи за подигање на јавната свест како

и за ефектот на климатските промени врз биолошката разновидност. Тренингот беше осмислен така што преку интерактивен и креативен начин на учење и работа, на учесниците им овозможи развој на основни способности за продуктивно спроведување на проектите.

Програмата претставува партнерство од четири меѓународни организации за зачувување на природата и биодиверзитетот, вклучувајќи ги BirdLife International, Conservation International, Fauna & Flora Inter-

national и Wildlife Conservation Society. Тие заедно со нивните партнерски организации од целиот свет сочинуваат глобална мрежа од соработници кои работат на конкретни активности за зачувување на биолошката разновидност. Покрај професионалната соработка, организациите од оваа програма нудат различни можности за финансиска помош на организации со исти или слични аспекти на работење од различни делови на светот.

Првични резултати од истражувачките активности!

По тренингот, МЕД интензивно започна со теренските истражувања во Овче Поле преку мониторинг на птици (птици грабливки, птици преселници итн.) кои ги користат електричните столбови со различен напон, како и мониторинг на степенот на искористување на просторот околу идните ветерници во ветропаркот кај Свети Николе.

Во првите наоди од мониторингот, пронајдени се неколку усмртени птици од електричен удар и судир со електродистрибутивните конструкции, и тоа еден зелен клукајдрвец (*Picus viridis*), два глувчари (*Buteo buteo*), една белоноќа ветрушка (*Falco naumanni*) и две сиви врани (*Corvus corone cornix*). При истражувањата беа набљудувани бетонски далеководи и метални единици за конверзија на напонот (метални трансформаторски далеководи). Од досегашните резултати, може да се заклучи дека бетонските далеководи се многу поопасни за птиците поради недостиг на соодветна изолација и заштита, а тие се најзастапени во истражуваното подрачје.

► Истражувачкото друштво на студенти биопози – ИДСБ организираше и спроведе повеќедневна летна истражувачка акција на планината Караџица. Во акцијата зедоа учество шеесетина учесници (студенти и експерти биопози) од Македонија, Словенија, Хрватска, Црна Гора, Србија, Бугарија, Албанија и Косово.

Целта на оваа акција беше учесниците да се воведат во научно-истражувачката работа. Поделени во научни секции, тие спроведуваа истражувања за присуството и дистрибуцијата на видови од флората, фауната и фунгијата во овој планински регион.

Во текот на теренските активности беа посетени повеќе локалитети на Караџица: Бегово Поле, врвот Солунска Глава, Нежилови Стени, Јурукова Карпа, извориштето на Кадина Река и нејзината клисура како и Салаковски Езера.

Покрај стандардните истражувања на фауната, оваа година акцентот беше ставен и на запознавање на студентите со методите кои што тимот на МЕД најчесто ги користи при своите активности за заштита и мониторинг на балканскиот рис во Македонија. Преку презентации и теренски активности студентите се запознаа со:

- пронаоѓање и следење траги од рис и други крупни цицачи по должина на трансекти,
- поставување фото-замки и снимање на крупните цицачи во нивната природна средина,
- заловување на рис и поставување околувратник, и
- радиотелеметриско следење.

Истражувачка акција на Истражувачкото друштво на студенти биопози "Караџица 2011"

Резултатите добиени од двонеделното истражување ќе послужат да се комплетира сликата за природните вредности на планината Караџица. Ова не претставува прво вакво истражување бидејќи слични истражувања на оваа планина, ИДСБ спроведе и во 1997 година, заедно со студентите од Фармацевтскиот факултет и Факултетот за земјоделски науки и храна од Скопје.

Оваа акција беше поддржана од Македонското еколошко друштво, како дел од активностите на проектот "Програма за закрепнување на Балканскиот рис II" (финансиски поддржан од швајцарската фондација MAVA).

